

MTA Law Working Papers
2023/17

A kampány nem gyerekjáték – a gyermekek kampánycélú felhasználásának tilalma a 2022-es gyakorlat fényében

Polonyi Domonkos

ISSN 2064-4515

http://jog.tk.mta.hu/mta_lwp

*Társadalomtudományi Kutatóközpont – MTA Kiválósági Kutatóhely
HUN-REN Centre for Social Sciences – MTA Centre of Excellence*

A kampány nem gyerekjáték – A gyermekek kampánycélú felhasználásának tilalma a 2022-es gyakorlat fényében

Jelen tanulmányban arra kívánom felhívni a figyelmet, hogy ami a gyermekek védelmét illeti a választási kampányban, 2022-ben a választási szervek jogértelmezésében egy – hatásait tekintve egyelőre nehezen értékelhető – fordulatot tapasztalhattunk. A tanulmány első részében azt mutatom be, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) hatálya alatt lebonyolított korábbi választási kampányokban milyen jogértelmezési eszközökhöz folyamodtak a választási joganyag alkalmazói, amikor a gyermekek védelmét szerették volna biztosítani. Ezt követően térek rá a 2022-es kampányban tapasztalható fejleményekre, amelyek átfogó feldolgozását és értékelését azért tartom indokoltnak jelen pillanatban elvégezni, mert a következő választási kampány már belátható távolságban van.

1. A kezdetek: kampányolás a nevelési-oktatási intézményben

A választási joganyag nem tartalmazza explicit módon a gyermekek kampánycélú felhasználásának tilalmát. A választási szervek ugyanakkor már a Ve. hatálya alatt szervezett első választás során szembesültek azzal a jelenséggel, hogy a jelöltek valamilyen formában a kampányuk részévé tesznek olyan eseményeket is, amelyekben gyermekek is jelen vannak. A legelső olyan eset tényállása szerint, amelyben ilyen jellegű kampányolás miatt történt elmarasztalás, a jelölt a választókerületében található óvodában segédkezett az almaadomány szétosztásában, és erről később média hírek is megjelentek.² A Kúria ebben az ügyben úgy határozott, hogy arra fekteti a hangsúlyt, hogy a kampány nevelési-oktatási intézményben, tehát tilalmazott helyszínen zajlott, és a jogsértést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nktv.) 24. § (3) bekezdésére – mint a választásra a Ve. 208. § szerint irányadó jogszabályra – alapította.³ A Kúria a következő, a későbbi gyakorlatot lényegesen formáló megállapítást tette: „[a] kampánytevékenység folytatásának megítélése tekintetében a választási eljárási törvényen kívül, az ágazati szabályban foglalt, kifejezett törvényi tilalmat nem lehet figyelmen kívül hagyni”. Ezzel egy olyan joggyakorlat előtt nyílt meg az irány, amely a gyermekek védelmét az Nktv. szabályán keresztül kívánta megvalósítani. A későbbi hasonló ügyekben⁴ is a választási alapelvek – az esélyegyenlőség és a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvének – sérelmét kifejezetten az Nktv. tiltó rendelkezésének közbejöttével, abból fakadóan állapították meg a választási jogorvoslat során.

2. A 2018–19-es kampányok: nyilvánossághoz közvetítés és kampányolás a nevelési-oktatási intézményen kívül

A 2018-as kampányban azonban egy olyan esetben is döntést kellett hozni, amelyben ugyan felmerült a gyermekek védelmének igénye, de nem kifejezetten a nevelési-oktatási intézmény helyszínén történő kampányolással szemben. Ezt a szélesebb közvélemény körében is ismertté

¹ ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, joghallgató.

² Kvk.II.37.395/2014/2. számú végzés. (Az NVB határozatát megváltoztatta.)

³ Az adott bekezdés hatályba lépése óta változatlanul így szól: „A nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben, területén párt, politikai célú mozgalom vagy párthoz kötődő szervezet nem működhet, továbbá az alatt az idő alatt, amíg az óvoda, iskola, kollégium ellátja a gyermekek, tanulók felügyeletét, párt vagy párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható politikai célú tevékenység nem folytatható.”

⁴ Lásd a Kvk.I.37.281/2018/2. számú és a Kvk.IV.37.368/2018/2. számú (az NVB határozatokat helybenhagyó) végzéseket.

vált ügyet a továbbiakban **Lyukasóra-ügynek** nevezem, ugyanis a középpontjában a miniszterelnök Facebook-oldalán „Lyukasóra” címmel közzétett videófelvétel állt. A képsorokon az volt látható, hogy a miniszterelnök és egy kormánypárti jelölt az utóbbi választókerületében található óvodában tesznek látogatást, és ott a gyermekekkel is megismerkednek.

Az NVB első lépésben azt vizsgálta meg, hogy az esemény helyszínén történt-e jogsértés, és erre nemleges választ adott a következők szerint: *„a tevékenység tartalma közvetlen politikai célhoz nem volt köthető, ott politikával, az országgyűlési választással kapcsolatba hozható beszéd a felvétel tanúsága szerint nem hangzott el, ajándékok, szórólapok szétosztására nem került sor”*.⁵ Az NVB ugyanakkor nem állt meg ezen a ponton. A vizsgálatát arra is kiterjesztette, hogy a közzétett videótartalom önmagában megvalósított-e jogsértést, vagyis elemezte, hogy *„önmagában egy képviselőjelöltnek gyermekekkel való találkozása és ennek megörökítése, közzététele befolyásolja-e a választópolgárokat választói akaratuk kialakításában”*.⁶ Jelen esetben a nyilvánossághoz közvetítés sem tartalmazott direkt kampányelemeket, a „Lyukasóra” kifejezésen kívül semmilyen további hozzáfűzés nem szerepelt a videóhoz a miniszterelnök Facebook-oldalán. Az NVB viszont ebből a szempontból mégis megvalósultnak látta az Nktv.-re tekintettel az alapelvsérelmet, azzal az érveléssel, hogy a videó *„a választási kampány időszakában alapvetően pozitív színben jeleníti meg az azon szereplő jelölteket, alkalmas a választópolgári akarat befolyásolására”*.⁷

Ennek az határozatnak az indokolása dogmatikai érzékenységgel van megfogalmazva. A legfontosabb elvi megállapítás az, hogy az esemény és az esemény nyilvánosságához közvetítése elkülönül egymástól, és a jogsértés megvalósulhat kizárólag a nyilvánosságához közvetítés során is. A nyilvánosságához közvetítés jogszerűsége pedig az én olvasatomban az alapján ítélt meg, hogy a felvételeken szerepelnek-e gyermekek, vagy sem. A Lyukasóra-ügyből tehát a következő iránymutatás olvasható ki a jelöltek számára: a nevelési-oktatási intézményben, gyermekek jelenlétével rendezett programon részt vehetnek, de ott direkt módon nem kampányolhatnak, és később a nyilvánosság felé a gyermekeket semmilyen módon nem tehetik a kampányuk részévé (így egyebek mellett közös fotót sem posztolhatnak velük, kísérszövegtől függetlenül). Mindezt a magam részéről egy olyan értelmezésnek tekintem, amely a gyermekek védelmét magas szinten garantálja.

Van ugyanakkor egy olyan pontja a fenti logikának, amely nem a legerősebb alapokon áll. Ezt követve úgy kell az Nktv.-be ütközés miatt szankcionálni, hogy közben az adott bekezdésben világosan körülhatárolt tényállás – a nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben és területén folytatott politikai tevékenység – nyilvánvalóan nem valósul meg. A Lyukasóra-ügyben foglalt felfogás tehát lényegében a gyermekek védelmének oltárán feláldozza a szöveg szerinti jogértelmezést. Még a 2018-as kampány során a Lyukasóra-ügyben lefektetett szempontokat további néhány ügyben megismételte az NVB.⁸ Nem sokkal később pedig – a 2019-es EP-kampányban – a Kúria mintha még jelentősebben elszakadt volna az Nktv. szövegétől.

A **születésnapos kislány ügyében** az európai parlamenti választási kampány során a miniszterelnök azt az eseményt tette nyilvánossá egy Facebook-videó formájában, hogy az Országházban – tehát nem egy nevelési-oktatási intézményben – fogadott egy születésnapos

⁵ Az NVB 605/2018. számú határozata, [31].

⁶ Uo., [37].

⁷ Uo., [38].

⁸ Lásd különösen az NVB 651/2018. számú határozatát. A 684/2018. számú határozatban az NVB nem hivatkozik a Lyukasóra-ügyre, de alapvetően a nyilvánosságához közvetítés módjával indokolja a jogsértés megállapítását. Ez esetben a jelölt egy kormányzati eseményen, hivatalos (államtitkári) minőségében volt jelen a nevelési-oktatási intézményben, ebből a szempontból az alábbiakban bemutatott 2022-es ügyek egyik előképének tekinthető. Egy másik esetben nem állapította meg az Nktv.-be ütközést sem az NVB, sem a Kúria, amikor a jelölt szervezet – nevelési-oktatási intézmény területén kívül – családi programot szervezett, és a megjelent gyermekekről készült fotókat közzé is tette, lásd az NVB 696/2018. számú határozatát és a Kvk.IV.37.445/2018/2. számú végzést.

kisfiút és szüleit. Az NVB-nek és a Kúriának ezt az esetet kellett vizsgálnia a Lyukasóra-ügyben foglaltak fényében. Az NVB nem állapította meg az Nktv. sérelmét, és azáltal határolta el az aktuális tényállást a Lyukasóra-ügytől, hogy az utóbbiban nevelési-oktatási intézményben tett népszerűség-növelő látogatásra került sor.⁹ A Kúria az NVB határozatot helybenhagyó döntésében azzal árnyalta ezt a megközelítést, hogy ha „*az lenne megállapítható, hogy Orbán Viktor jelölti szerepkörében jár el és gyermek bevonásával népszerűsíti magát a közösségi oldalán, akkor az NVB 605/2018. számú határozatában [a Lyukasóra-ügyben] foglaltakat kellene követni és a Ve. alapelvi rendelkezések megsértését kellene megállapítani*”.¹⁰ A Kúria azt is kiemelte, hogy a gyermek „*politikai célú szerepeltetés[é]t nem igazolja az önkéntesség, de a szülői hozzájárulás megadásától sem válik a gyermek politikai célú felhasználása legitimé. A választási kampány során tehát a gyermekek emberi méltóságához való jogából fakadó alkotmányos elvárás, hogy a jelöltek és jelölő szervezetek a gyermekek politikai célú szerepeltetésétől tartózkodjanak*”.¹¹ A Kúria tehát egyértelműen kimondta a gyermekek kampánycélú felhasználásának általános tilalmát, és úgy tűnik – bár ezzel kapcsolatban csak arra hagyatkozhatunk, hogy a Kúria a Lyukasóra-ügy követésére utal –, hogy ezt az Nktv. tilalma alapján tette. Ha azonban az Nktv.-vel ellentétesnek lenne tekinthető, hogy egy jelölt azzal kampányol, hogy az Országgyűlésben, a szülei jelenlétében fogad egy gyermeket, akkor az Nktv. egy olyan esetre is alkalmazható, amelynek semmi köze nincs a köznevelési rendszerhez.

A gyermekeknek a kampányba való bevonásával kapcsolatos esetek az Alkotmánybíróság elé is eljutottak a 2019-es önkormányzati választási kampányban. Ezek közül azt tartom fontosnak kiemelni, amely szerint a győri polgármester és egy önkormányzati képviselő (mindketten egyúttal jelöltek is) egy nyilvános futópályát adott át, ahol a közönséget többségben általános iskolás gyermekek képezték, és beszédet is mondtak, az eseményről pedig később felvételeket is publikált a sajtó. Ebben az ügyben jelent meg először a bírósági jogértelmezés során az az elv, hogy a gyermekek kampánycélú felhasználása nevelési-oktatási intézményen kívül közvetlenül a Ve. alapelvi sérelmét valósíthatja meg.¹² Az alapul fekvő ügy tényállása sok tekintetben megegyezik a Lyukasóra-ügy tényállásával: ez esetben sem került sor direkt kampányolásra sem a helyszínen, sem a nyilvánossághoz közvetítés során, ugyanakkor a nyilvánossághoz a gyermekekről készült felvételek is eljutottak, a főleg gyermekekből álló közönséggel együtt láthatók a beszédet mondó jelöltek.¹³ Van egy döntő különbség azonban a két eset között. A **győri futópálya ügyében** – a születésnapos kisfiú ügyéhez hasonló módon – nem egy nevelési-oktatási intézmény területén zajlottak az események. A futópálya nem az általános iskola udvarán volt található, hanem egy nyilvános, mindenki számára elérhető helyszínen. A gyermekek tanítási időben, a nevelési-oktatási intézmény felügyelete alatt vettek részt az átadáson, de az iskolájuk kerítésein kívül tartózkodtak. A jelöltek ez esetben tehát egyáltalán nem lépték át egy nevelési-oktatási intézmény bejáratát.

Az Alkotmánybíróság megfelelőnek tartotta azt a bírósági indokolást,¹⁴ hogy az ilyen helyzetekben lehet – és az adott esetben van is – helye alapelsértés megállapításának. A nyilvánossághoz közvetítés fontosságát hangsúlyozva pedig arra mutatott rá az Alkotmánybíróság, hogy „*amikor az érintett személy kampányidőszakban látja el* –

⁹ Az NVB 92/2019. számú határozata, [13].

¹⁰ Kvk.II.37.606/2019/4. számú végzés, [16].

¹¹ Uo., [20]. A Kúria az alapvető jogok biztosa és helyettesei által a 2019-es EP-választás előtt kiadott, „A gyermekek ne legyenek a pártpolitika díszletei, eszközei” címet viselő közleményben szereplő érvkésztetvette át.

¹² Első esetként jellemzi: Szabó Attila (szerk.): „Egyenlők és egyenlőbbek?” A TASZ Választási Jogi Programjának jelentése a 2019. évi európai parlamenti és önkormányzati választásokról, https://tasz.hu/a/files/Egyenlok-es-egyenlőbbek_-a-tasz_2019-es_valasztasi_jelentese.pdf, 41-42. o.

¹³ Az ügy [ezen cikk](#) miatt indult, amely továbbra is nyilvánosan elérhető.

¹⁴ A támadott bírósági döntés a Győri Ítéltábla Pk.I.25.629/2019/6. számú végzése volt.

*nyilvánosság előtt – hivatali tevékenységét, és ezáltal adott esetben a választási kampány részévé teszi azt a jelenlévőkön kívüli nyilvánosság felé közvetítéssel, vagyis a nyilvánosság megtöbbszörözésével, be kell tartania a Ve. alapelveit is, mivel azok esetleges megsértése esetén számolnia kell annak jogkövetkezményeivel”.*¹⁵

Ezzel elindult a gyakorlat egy olyan irányba, amely szerint a gyermekek kampány során való védelme az Nktv.-től elszakadva is értelmezhető, amely szigorúbb megközelítés, mint amit a korábbiakban az NVB alkalmazott. Én a magam részéről kedvezőnek tartom, ha a választási jogorvoslat keretein belül nem kizárólag annyiban illeti meg a védelem a gyermekeket, amennyiben aktuálisan nevelési-oktatási intézményben tartózkodnak. Nem tartom következetesnek, hogy a Lyukasóra-ügy és az arra épülő – fent lábjegyzetben idézett – NVB-gyakorlat szerint másképp kellett megítélni egy szituációt pusztán abból fakadóan, hogy nevelési-oktatási intézményben vagy azon kívül történt-e. Az Nktv.-től való elszakadás – és az alapelszámok vizsgálatára való áttérés – lehetővé teszi, hogy ne a helyszíntől függjön, hogy megállapítható-e a jogsértés. Ugyanakkor az alapjogi érvelésen alapuló totális szigor, amelynek nyomai a születésnapos kisfiú ügyében hozott kúriai végzésben is megjelennek, szintén hordoz magában ellentmondásokat. Ebből ugyanis az is következne, hogy a gyermek és a szülei nem dönthetnek szabadon arról, hogy a jelölt kampányát jelenlétükkel támogatják-e – a gyermekekkel közös kép nyilvánosságához közvetítése még akkor is jogsértő lenne, ha a gyermekek önként, szüleik hozzájárulásával, a kép felhasználást engedélyezve voltak részesei a jelölt valamely kampánytevékenységének.¹⁶ A 2022-es kampányt azonban nem az jellemezte, hogy a szigorítás kapcsán ütköztek volna a jogalkalmazói álláspontok. Ehelyett a fókusz a Lyukasóra-ügyre és annak megalapozottságára terelődött vissza.

3. A Lyukasóra-ügytől való elszakadás: a gyermekek megjelenítését illetően engedékeny NVB-gyakorlat a 2022-es kampány elején és ennek felülvizsgálata

Az NVB kezdeti 2022-es gyakorlatából azokra az esetekre koncentrálok, amelyekben újra induló kormánypárti jelöltekkel szemben az Nktv. sérelmére hivatkozva nyújtottak be kifogást, a problémás aspektus rendre a nyilvánossághoz közvetítés volt. A kifogástevők azt kívánták elérni, hogy a gyermekek kampánycélú felhasználásának tilalma érvényesüljön. Az esetek legnagyobb részét az általam **laptopügyek**nek nevezett, a 2022-es kampányban tipikusnak számító tényállásra vonatkozó döntések teszik ki. A kormánypárti jelöltek tendenciaszerűen vettek részt választókerületükben laptopátadó eseményeken nevelési-oktatási intézményekben. A laptopokat a köznevelési rendszer digitális átállását célzó uniós források felhasználásával szerezte be a Kormány. Az iskolai rendezvényeken a jelöltek jellemzően az oktatási igazgatás valamely magas szintű tisztviselője – a köznevelési államtitkár vagy a Klebelsberg Központ elnöke – társaságában jelentek meg. Egy olyan eset is releváns, amelyben a jelölt egy újonnan elkészült óvodai fejlesztés átadásán jelent meg (**tornaszobaügy**).

Az NVB határozatainak tényállásaiban elérhető információkat minden esetben összevettem a kifogásolt nyilvános tartalmakkal – jellemzően Facebook-bejegyzésekkel, illetve az azokat újra

¹⁵ 3256/2019. (X. 30.) ABhatározat, [27].

¹⁶ Erre a problémára az NVB is rátapintott a 2020-as időközi választási kampányban. Adott esetben a jelölt azt mutatta be a Facebookon, hogy gyermekekkel együtt vett részt egy játszótér közösségi felújításán. Az NVB immár elismeri, hogy a gyermekekkel való kampányolás olyan helyzetekben is lehet alapelszám, amelyekben nevelési-oktatási intézmény egyáltalán nem szerepel. Ugyanakkor megengedőbben húzza meg a határokat, mint a születésnapos kisfiú ügyében a kúriai végzés. A kampányban szerepeltetett gyermekek védelmének „korlátját jelentette a gyakorlatban, ha a gyermekek nem a nevelési-oktatási intézményben való oktatás, felügyelet idején voltak érintettek a kampánycselekményben. (...) A jóhiszemű és rendeltetészerű joggyakorlás sérelme a konkrét, nevelési-oktatási intézményen kívül folytatott kampánytevékenység során akkor lenne megállapítható, ha igazolható lenne a gyermekek sajtó vagy szülői akarattal szembeni, vagy megfélemlítéssel elért szereplése.” Az NVB 45/2020. számú határozata, [32]-[33].

közlő sajtóhírekkel – is. Megállapítottam, hogy közös pont az összes ügyben, hogy a jelöltek nevelési-oktatási intézmény területén tartózkodtak, ugyanakkor – legalábbis az imént említett források tanúsága szerint – egyik eseményen sem zajlott direkt kampányolás. Tehát ezek az ügyek a Lyukasóra-üggyel állíthatók párhuzamba. Abban a tekintetben már kevésbé volt egységes a kép, hogy milyen módon közvetítették a nyilvánossághoz a kérdéses eseményeket. Az egyik jelölt tényszerűen számolt be a rendezvényen történekről, és a képein gyermekeket nem is jelenített meg.¹⁷ Egy másik jelöltről tartalmilag az előbbihez hasonló kommunikáció jutott el a nyilvánossághoz, viszont a részt vevő gyermekek is láthatók voltak a kapcsolódó képeken.¹⁸ Megint más jelöltek nem egyszerűen a gyermekek társaságában szerepeltek az általuk megosztott képeken, hanem még olyan fordulatokat is hozzáfűztek a fotókhoz, amelyekről nem kifejezetten túlzás azt állítani, hogy kampányjelleggel kölcsönöztek a bejegyzésnek.¹⁹

Az NVB ugyanakkor mindhárom típusú esetet ugyanúgy – a jogsértés megállapítása nélkül – bírálta el. Ennek oka, hogy az NVB arra helyezte a hangsúlyt, hogy a jelöltek az eseményen való részvétellel és annak kommunikálásával hivatalukkal (országgyűlési képviselői pozíciójukkal) összefüggő feladatot láttak el. Az NVB szerint a kifogással érintett személyek tevékenysége akkor minősült volna kampánytevékenységnek, ha nem választják el egymástól megfelelően jelölti és képviselői minőségüket. E körben az NVB rendre visszatérően annak tulajdonított jelentőséget, hogy a jelölt a Facebook-bejegyzésében nem utal a jelöltségére vagy az őt támogató jelölő szervezetekre, valamint a sérelmezett újságcikkekben a projekt a Kormány projektjeként, a jelölt pedig mint hivatalban lévő országgyűlési képviselő szerepel.²⁰ Megfigyelhető viszont, hogy amennyiben ezen szempontok mentén vonnánk vizsgálat alá a Lyukasóra-ügyben foglalt szituációt, úgy feltehetően abban az esetben sem lehetne alappal megállapítani, hogy kampánytevékenység történt.

Értelmezésem szerint ugyanakkor az NVB nem felülbírálni kívánta a Lyukasóra-ügyet, hanem úgy értékelte, hogy jelen ügyek nem esnek vele egy tekintet alá, abból fakadóan, hogy a jelöltek ezekben az esetekben olyan tevékenységet végeztek, amelyet közhatalmi pozíciójukból fakadóan egyébként is – kampányidőszakon kívül is – végeznének. Az NVB pedig emiatt a Lyukasóra-ügy helyett a **győri általános iskola ügyében** született AB határozatra hivatkozott. Ennek tényállása szerint a hivatalban lévő önkormányzati képviselő a 2019-es kampányban egy új beruházással érintett általános iskolában járt, ahol megtekintette a műszaki munkálatokat, és erről – a tanulókról vágóképeket tartalmazó – videót tett közzé a közösségi oldalán. A bíróság a videót kampánytevékenységnek minősítette, és az Nktv.-n keresztül megállapította az

¹⁷ Lásd a kiskunhalasi laptopügy alapját képező bejegyzést [itt](#).

¹⁸ Lásd a nagykanizsai laptopügy alapját képező cikket [itt](#) (ez esetben a győri futópálya ügyéhez hasonlóan maga a jelölt nem számolt be a laptopátadón való részvételéről, a helyi médiában viszont megjelentek képek).

¹⁹ „Magyarország előre megy, nem hátra!” (lásd a szekszárdi laptopügy alapját képező bejegyzést [itt](#)); „Csak előre, Kelet-Nógrád!” (lásd a salgótarjáni laptopügy alapját képező bejegyzést [itt](#)); „Hajrá, Balsa! Hajrá, Szabolcs 02. vk.!” (lásd a balsai óvodai tornaszoba ügyének alapját képező bejegyzést [itt](#); az NVB 130/2022. határozata utal rá, hogy a gyermekeket ábrázoló képet a jelölt később eltávolította a galériából).

²⁰ 97/2022. számú NVB határozat (szekszárdi laptopügy), [30], [34]; 112/2022. számú NVB határozat (salgótarjáni laptopügy) [40]; 119/2022. számú NVB határozat (nagykanizsai laptopügy), [41]; 130/2022. számú NVB határozat (balsai óvodai tornaszoba ügye), [33]; 132/2022. NVB határozat (kiskunhalasi laptopügy), [41]. Ugyanakkor nem kívánom azt a benyomást kelteni, mintha az NVB következetes tesztet alakított volna ki. Az elnagyolt fogalmazásmód miatt nehéz feltárni pontosan az NVB szándékait, de a szövegek alapos elemzése után úgy tűnik számomra, hogy az NVB a tartalmakra főleg bizonyítékként tekintett, és azt vizsgálta elsősorban, hogy az esemény kampánytevékenység volt-e. Az itt felsorolt szempontok azok, amelyek kapcsán az ellentétes értelmezést éreztem valószínűbbnek. Vagyis az NVB megítélésem szerint a felsorolásban szereplő elemeket annak alátámasztására hozta fel, hogy maga a nyilvánossághoz közvetítés sem volt önállóan kampánytevékenység. Tehát ezek azok a tartalmak, amelyek miatt egy kampánytevékenységnek nem minősülő tevékenységről szóló beszámoló (vagy emiatt utólagosan az esemény) kampánytevékenységnek minősül.

alapelsértést, a végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz pedig nem járt sikerrel.²¹ Magam fontos különbségnek tartom a győri általános iskola ügye és a 2022-es kampány első felének ügyei között, hogy az önkormányzati képviselő tevékenysége a Ve. 142. § szerinti kivételszabály alá eshet, míg az országgyűlési képviselőé nem.²² Ugyanakkor, ha ezzel együtt is elfogadjuk, hogy a győri általános iskola ügye a releváns, akkor a következő összehasonlítás tehető: az Alkotmánybíróság előtt támadott végzésben már az aktívan zajló képviselői munkára semleges hangnemben utaló jelölt videóját is kampánytevékenységnek találta a bíróság, míg az NVB még a buzdító mondatokat tartalmazó posztokat sem így ítélte meg. A „Magyarország előre megy, nem hátra!” fordulattal záruló Facebook-bejegyzés kapcsán viszont az NVB is szükségesnek tartotta hozzátenni, hogy ezt a „*jelmondatot Beadványozó a kormánypártok szlogenjének nevezi, annak bizonyítására azonban, hogy ezt a folyó választási eljárásban jelölt szervezetként használják, nem utal és bizonyítékot sem hoz rá*”.²³

Miután ez ügyben (a **szekszárdi laptopügyben**) felülvizsgálatot kezdeményezett a kifogástevő, és bizonyítékokat is benyújtott arra vonatkozóan, hogy a „Magyarország előre megy, nem hátra!” frázis a kormánypártok kampányszlogenje,²⁴ a Kúria előtt nyitva állt az út, hogy erre hivatkozva minősítse kampánytevékenységnek a Facebookos megjelenést. Ehelyett a Kúria a következőket szögezte le: „*[a]z Nkt. 24. § (3) bekezdése kétséget kizáró módon fogalmazza meg, hogy a tilalmazott politikai célú tevékenységnek a nevelési-oktatási intézmény helyiségeiben, területén kell megvalósulni. (...) A Kúria a jelen perben egyetértett az NVB határozatának indokolásával, mely szerint a sérelmezett, 2022. február 15-i tevékenység nem minősül a Ve. 141. §-a szerinti kampánytevékenységnek. Az esemény Facebookon való megjelenése pedig semmilyen módon nem hozható összefüggésbe a nevelési-oktatási intézmény helyiségeivel, területével, így az Nkt. 24.§ (3) bekezdésre alapított jogsértésből nem lehet a Ve. alapelvi sérelmeire következtetni. Arra pedig, hogy a közösségi oldalon való, jelen eljárásban érintett megjelenés a Ve. rendelkezéseivel önállóan milyen kapcsolatba hozható, a kérelmező nem tett részletesen indokolt előadást. A Kúria ezért nem tekintette a Facebook-bejegyzés miatt önállóan megállapíthatónak a Ve. rendelkezéseinek megsértését*”.²⁵

A fentiek nem mást jelentenek, mint a kiterjesztő Nktv.-értelmezés teljes elvetését. Nem tisztázza ugyanakkor a Kúria, hogy mi következhet ehelyett. A Kúria egyértelműen tartózkodik attól, hogy kijelentsen: a Facebookos megjelenés nem kampánytevékenység. Ha nem tartaná kampánytevékenységnek a posztot, akkor nem is lenne szükség a fenti érvek előadására. Az viszont nem derül ki, hogy pontosan milyen szempontok mentén minősül kampánytevékenységnek a bejegyzés. Így a Kúria nem foglal állást abban, hogy a kampányszlogen tette-e kampánytevékenységgé a posztot. Azt a tényezőt azonban, amely mind a Lyukasóra-ügyben, mind a győri általános iskola ügyében közös, felülbírálja a Kúria. Azt a formális szempontot helyezi előtérbe, hogy az Nktv.-n keresztül, vagy önállóan az Ve.-re alapítva lehet-e kimondani a jogsértést, és arra az álláspontra helyezkedik, hogy az Nktv. a nyilvánossághoz közvetítésre nem vonatkoztatható. Ennek a felismerésnek a leszögezése önmagában üdvözölhető, hiszen a Kúria nem erősíti meg az Nktv. önkényes interpretációját. Ugyanakkor ez bizonytalanságot okoz abban, hogy akár a Lyukasóra-ügyhöz hasonló, akár a laptopügyekhez hasonló eseteket hogyan kell megítélni a jövőben.

²¹ A Győri Ítéltábla Pk.I.25.628/2019/5. számú végzése és az ez ügyben hozott 3257/2019. (X. 30.) AB határozat.

²² Erre maga az NVB is utal, lásd: 97/2022. számú NVB határozat (szekszárdi laptopügy), [24]. A győri általános iskola ügyében fontos kérdés volt, hogy megállapítható-e jogsértés annak ellenére is, hogy a tevékenység a 142. § hatálya alá esik. A kivételszabály és a gyermekekkel való kampányolás kapcsolatát azonban ennél jobban nem részletezném, mert az szétfeszítené jelen tanulmány kereteit. Az alább bemutatott, kapcsolódó kúriai és alkotmánybírói döntésekből mindazonáltal az rajzolódik ki, hogy az NVB helyesen tette, hogy a képviselői munkát végző jelöltek kapcsán irányadónak tekintette a győri általános iskola ügyét.

²³ 97/2022. számú NVB határozat (szekszárdi laptopügy), [34].

²⁴ Kvk.I.39.245/2022/3. számú végzés (szekszárdi laptopügy), [13].

²⁵ Uo., [23].

Mivel a kifogástevő alkotmányjogi panaszt nyújtott be a kúriai végzéssel szemben, az Alkotmánybíróságnak is lehetősége volt értékelni a döntés tartalmát. Az Alkotmánybíróság a végzést – a bíróság indokolási kötelezettségének sérelme tekintetében – érdemben vizsgálta, és nem találta alaptörvény-ellenesnek. Az AB határozat hosszasan hivatkozta a győri általános iskola ügyében foglalt szempontokat,²⁶ de arra nem mutat rá az Alkotmánybíróság indokolása, hogy az ott vizsgált bírósági végzés logikáját egy ponton éppen felülírta a szekszárdi laptopvégzés. Szerencsésebb lett volna, ha az Alkotmánybíróság tisztázza, hogy a szekszárdi laptopvégzés indokolását azzal együtt találta alkotmányosnak, hogy abban az Nktv. felhívását – szemben a győri általános iskola ügyével – kifejezetten elveti a bíróság. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság döntése feltehetően így is megerősítő hatással lesz az új jogértelmezésre. Az első tapasztalatok azt mutatják, hogy a szekszárdi laptopvégzés alkalmas volt arra, hogy az NVB is elszakadjon az Nktv.-től a nyilvánosságához közvetítés vonatkozásában, arra azonban egyelőre még nem, hogy tisztázódjon, hogy ezek után hol húzódik a gyermekeket megillető védelem szintje. Az NVB határozottabban fogalmaz a szekszárdi laptopvégzésnél, és utal arra, hogy a nyilvánosságához közvetítés potenciálisan az alapelveket sértheti. Ugyanakkor Ve. alapelveinek közvetlen sérelme a gyermekek érdekeivel szembemenő nyilvánosságához közvetítés miatt egy esetben sem került megállapításra a szekszárdi laptopvégzés publikálása után sem.

4. A szekszárdi laptopvégzés értelmezése: az NVB gyakorlata a 2022-es kampány második felében

A szekszárdi laptopvégzés után a 2022-es kampányban három olyan NVB határozat született, amely a végzés sorszámát megjelölve hivatkozik az ott lefektetett tételekre – ezek közül kettő laptopügyben. Az NVB egy esetben kifejezetten rögzítette, hogy a szekszárdi laptopvégzés nyomán vizsgálnia kell, „*hogy az Esemény Facebookon való megjelenítése önállóan (értsd: Nkt. közvetítése nélkül) előidézte-e valamely alapelv sérelmét*”.²⁷ Egy ilyen vizsgálat végeredménye alapján lehetne megállapítani, hogy a gyermekekkel való kampányolásnak hol húzódnak a határai az új logikát követve az NVB felfogása szerint. Érdemi állásfoglalás azonban amiatt nem született ezzel kapcsolatban egyik ügyben sem, mert az NVB értékelése szerint a hozzá érkező beadványok ezt nem – vagy nem megfelelően – kérték. A gyermekek megjelenítése kapcsán folytatott érdemi vizsgálat akadályaként az NVB különböző tényezőket jelölt meg az egyes ügyekben. A **kaposvári laptopügyben** az NVB szerint a beadványozó a nyilvánosságához közvetítést is az Nktv. alapján, nem pedig közvetlenül a Ve.-re hivatkozva sérelmezte.²⁸ Az **újbudai laptopügyben** az NVB értelmezésében kizárólag az eseményt kifogásolta a beadványozó, a Facebookon közzétett bejegyzéseket nem.²⁹ A **türjei általános iskola ügyén** nehezebb kiigazodni. Az NVB határozatában megállapította, hogy maga az esemény az Nktv. figyelembevételével alapelve ütközik,³⁰ ezt követően mégis rátér a Facebook-

²⁶ 3131/2022. (IV. 1.) AB határozat (szekszárdi laptopügy), [31]-[32].

²⁷ 220/2022. NVB határozat (türjei általános iskola ügye), [63].

²⁸ „[A] kifogásban az említett alapvető rendelkezések sérelmét az internetes cikk és a Facebook bejegyzés tekintetében is az Nkt. hivatkozott rendelkezése sérelmén keresztül látta [a beadványozó] megvalósultnak”, az NVB 137/2022. számú határozata, [29].

²⁹ Az NVB 273/2022. számú határozata [50]-[51] bekezdései szerint a beadványozó kizárólag az eseményen történt jogsértést igazoló bizonyítékként hivatkozott a Facebook-bejegyzésre. A felülvizsgálat során a Kúria egyáltalán nem is tett említést arról, hogy önmagában a nyilvánosságához közvetítés is jogsértő lehet, lásd a Kvk.III.39.399/2022/3. számú végzést.

³⁰ Az NVB szerint a jelölt kampánytevékenységet folytatott a nevelési-oktatási intézmény területén: a jelölt „*az eseményen nem polgármesteri minőségében, hanem országgyűlési képviselőjelölti minőségében vett részt, többször hangsúlyozva a térség fejlődésének fontosságát*”, ez pedig alkalmas volt arra, hogy „*a választópolgárok olyan következtetést vonjanak le, miszerint a kormányzati projekt megvalósulása és Nagy Bálint jelöltsége között oksági kapcsolat áll fenn*”, uo., [55]-[56].

poszt vizsgálatára is (pedig értelemszerűen nem lehet jogszerű a gyermekek jogszerűtlen eseményen való jelenlétének megmutatása sem), hogy aztán végül ennek során a gyermekekkel való kampányolás szempontját egyáltalán ne vegye figyelembe.³¹ Értelmezésem szerint ez az ügy valójában a „klasszikus” felálláshoz, az almaadományügyhöz hasonlítható, tehát az NVB-nek nem lett volna szükséges hivatkoznia a szekszárdi laptopügyre. Mindenesetre a végeredmény az, hogy az előbbi három ügy egyike sem végződött önállóan a nyilvánossághoz közvetítés miatt történt elmarasztalással.³² Az NVB érdemi állásfoglalásához tehát az előbbieket szerint arra lenne szükség, hogy olyan beadvány érkezzon hozzá, amelyben önmagában a nyilvánossághoz közvetítést is kifogásolják, közvetlenül a Ve. alapelveire hivatkozva, a gyermekekkel való kampányolás miatt.

5. Összegzés

Az alábbi táblázat a 2022-es ügyeket állítja a középpontba, és azt mutatja be, hogy a gyakorlat szerint ezeket milyen módon lehet elhatárolni a korábbi hasonló ügyektől, valamint illusztrálja a szekszárdi laptopügy által fémjelzett fordulatot.

2014: almaadományügy (Kúria)	2018: Lyukasóra-ügy (NVB)	NVB-gyakorlat a 2022-es kampány elején
nevelési-oktatási intézményben a Ve. 141. § szerinti <u>kampánytevékenységet</u> végez	nevelési-oktatási intézményben jár, de ott a Ve. 141. § szerinti kampánytevékenységet <i>nem</i> végez	
	a tevékenység a jelölt képviselői munkájába <i>nem</i> illeszkedik	a tevékenység a jelölt képviselői munkájába illeszkedik
	<u>kampánytevékenység</u> : ha a nyilvánossághoz közvetítésben gyermekeket mutat meg	<u>kampánytevékenység</u> : ha a nyilvánossághoz közvetítésben nem megfelelően különíti el jelölti és képviselői minőségét (l. önkormányzati szinten: győri általános iskola ügye)
<i>az Nktv.-n keresztül alapelsértő</i>		
szekszárdi laptopügy (Kúria, AB)		
<i>az Nktv.-n keresztül alapelsértő</i>	<i>az Nktv.-n keresztül nem lehet alapelsértő, közvetlenül a Ve. rendelkezései szerint vizsgálendő → érdemi vizsgálat egyelőre nem történt</i>	

A 2022-es gyakorlat legproblémásabb vetülete megítélésem szerint az, hogy a választási jogorvoslatban részt vevő egyik szerv sem hívta fel a figyelmet a korábbi és az új gyakorlatok közötti ütközésekre, arra, hogy mikor, miért és mennyiben változtatott a gyakorlatán. A kampány elején nem mondta ki az NVB, hogy a Lyukasóra-ügytől elhatárolandók az esetek, a szekszárdi laptopvégzésben sem szögezte le a Kúria, hogy felülbírálja a korábbi gyakorlatot, az Alkotmánybíróság pedig azt nem tisztázta, hogy a korábbi releváns határozatában elfogadott indokolástól egy ponton éppen elszakadt a Kúria. Mindez a jövőben könnyen okozhat még zavart a gyakorlatban és a tisztánlátásban. A 2022-es kampány összességében úgy jellemezhető, hogy kevésbé hatékonyan érvényesült a gyermekek védelme attól, hogy kampányeszközzé

³¹ Helyette a Facebook-poszt megtévesztő megfogalmazás módjával foglalkozott. Ez viszont valójában egy teljesen más kifogási elem, nem a gyermekekkel való kampányolás témájának „részvizsgálatává” kellett volna tenni.

³² Nemcsak az elmarasztalás nem történt meg, hanem a szekszárdi laptopvégzésre való hivatkozás és az az alapján történő vizsgálat lefolytatása is elmaradt a főtí Ovi-Sport pálya ügyében, amely szintén a kampány második felében született. A hiányosság magyarázható azzal, hogy a határozat felépítése eltér a többiétől, mivel az érintett jelölt államtitkári pozíciót is betöltött, és az NVB erre a körülményre is részletesen kitér. Lásd az NVB 209/2022. számú határozatát.

váljanak, mint a 2018-as és 2019-es kampányokban. A székszárdi laptopvégzésben a Kúria fontosabbnak tartotta a jogértelmezési igényességet – a kiterjesztő Nktv.-értelmezés feladását – , mint a konkrét helyzet orvoslását. A következő kampányidőszak annak mércéje lesz, hogy az igényes jogalkalmazás és a gyermekek védelme megvalósulhat-e egyszerre is.

© Polonyi Domonkos

MTA Law Working Papers

**Kiadó: Társadalomtudományi Kutatóközpont (MTA Kiválósági
Kutatóhely)**

Székhely: 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4.

Felelős kiadó: Boda Zsolt főigazgató

Felelős szerkesztő: Kecskés Gábor

Szerkesztőség: Hoffmann Tamás, Lux Ágnes, Mezei Kitti

Honlap: <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>

E-mail: mta.law-wp@tk.mta.hu

ISSN 2064-4515